

สรุปผลการดำเนินงาน
โครงการสร้างแกนนำชุมชนเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง
(cosmetic spy)
จังหวัดลพบุรี

เภสัชกรหญิงกนกวรรณ ทรงผาสุข
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลพบุรี

การค้นหาปัญหาอย่างมีหลักการทางวิชาการ

หลักการและเหตุผล

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลพบุรีได้ทำการประเมินผลโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมจากกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่ และเครือข่ายงานคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งมีความรู้และปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภคในระดับอำเภอและตำบล เพื่อค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนและได้ทำการจัดลำดับความสำคัญของสินค้าไม่ปลอดภัย จังหวัดลพบุรี พบประเด็นปัญหาดังนี้

สรุปประเด็นปัญหาที่พบ

ปัญหา	ตำบลที่พบปัญหา
ยาชุด	หนองม่วง หนองปลิง หนองมะค่า ห้วยโป่ง บางงา ลำสนธิ ท่าหลวง หนองปลิง ชอนสมบูรณ์
กาแฟลดความอ้วน	ท่าม่วง หนองม่วง ชัยบาดาล ท่าหลวง หนองมะค่า หนอง ผักแว่น เขาสามยอด
เครื่องสำอางทาฝ้า	กกโก หนองปลิง ลำสนธิ ห้วยโป่ง ลาดศาลี
น้ำหมักชีวภาพ	ชัยบาดาล ห้วยโป่ง ท่าหลวง บางงา
เครื่องเขย่าชา	ชัยบาดาล หนองม่วง
ไวอากร้า	ชัยบาดาล หนองม่วง
ยาลูกกลอน	หนองปลิง แก่งผักกูด
ยาผงแก้ปวดคลายกล้ามเนื้อ	ห้วยใหญ่
ยาหมดอายุ	พัฒนานิคม
ชุดกระชับสัดส่วน	ท่าม่วง

นำประเด็นปัญหาทั้งหมด มาจัดเรียง
ความสำคัญของปัญหา โดยการประเมิน

ความเสี่ยง

ความเป็นไปได้ของการดำเนินงาน

ผลการประเมิน

เกณฑ์การประเมินความเสี่ยง	น้ำหนัก (%)	คะแนน เต็ม	ปัญหาที่พบ			
			ยาชุด	กาแฟ ลดความอ้วน	เครื่องสำอาง ทาฝ้า	น้ำหมัก ชีวภาพ
1.ผลกระทบต่อสุขภาพ	30	120	120	120	90	90
2.กลุ่มประชากรที่ได้รับผลกระทบ	20	80	60	40	40	60
3.ความถี่ในการใช้ / สัมผัส	10	40	30	40	40	40
4.ประมาณการประชากรที่สัมผัสและ ได้รับผลกระทบทางสุขภาพ	10	40	30	20	30	20
5.มีสารตกค้างในสิ่งแวดล้อมและอาจ ก่อให้เกิดอันตรายต่อมนุษย์	10	40	0	0	20	0
6. ปริมาณที่ผลิต / ใช้	10	40	40	30	30	20
7.มาตรการในต่างประเทศ	5	20	5	10	20	10
8.มาตรการในประเทศ	5	20	20	20	20	10
รวม	100	400	305	280	290	250
ร้อยละ			76.25	70	72.50	62.50

ผลการประเมิน

เกณฑ์การประเมินความเป็นไปได้ใน การแก้ปัญหา	น้ำหนัก (%)	คะแนน เต็ม	ปัญหาที่พบ			
			ยาชุด	กาแฟ ลดความอ้วน	เครื่องสำอาง ทาฝ้า	น้ำหนัก ชีวภาพ
1.ความร่วมมือของภาคีเครือข่าย ภาค ประชาชน ผู้บริโภค นักวิชาการ หน่วยงานราชการ ผู้ประกอบการ และ นักการเมือง	40	160	80	80	80	80
2.เป็นนโยบายที่มีผลทางการเมืองของ รัฐบาล/นโยบายรัฐบาล	20	80	80	80	80	20
3.การมีสิ่งทดแทน/มีทางเลือกอื่น	10	40	40	40	40	40
4.ราคาสินค้าทดแทนในฐานะ ผู้บริโภค	10	40	10	10	10	10
5.คุณภาพสินค้าทดแทน/การยอมรับ การใช้สินค้าในฐานะผู้บริโภค	10	40	40	40	40	40
6.ระดับผลกระทบต่อผู้ผลิต/ ผู้ประกอบการ/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	10	40	10	10	10	30
รวม	100	400	260	260	260	220
ร้อยละ			65	65	65	55

ผลการประเมิน

เกณฑ์การประเมิน	ร้อยละของปัญหาที่พบ			
	ยาชุด	กาแฟ ลดความอ้วน	เครื่องสำอาง ทาฝ้า	น้ำหมัก ชีวภาพ
1.การประเมินความเสี่ยง	76.25	70	72.50	62.50
2.การประเมินความเป็นไปได้ ในการแก้ปัญหา	65	65	65	55
รวม	141.25	135	137.5	117.5
ร้อยละ	70.62	67.5	68.75	58.75

นำมาสู่

โครงการสร้างแกนนำชุมชน
เฝ้าระวังผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง
(cosmetic spy)
จังหวัดลพบุรี

หลักการและเหตุผล(ต่อ)

- ปัจจุบัน เครื่องสำอางในกลุ่มทาสีผิวหรือทำให้หน้าขาว พบ
1) มีการลักลอบผสมสารห้ามใช้ คือ ไฮโดรควิโนน สารประกอบของปรอทและกรดเรติโนอิก(กรดวิตามิน เอ)
2) พบเครื่องสำอางที่มีการแสดงฉลากภาษาไทยไม่ถูกต้อง หรือฉลากไม่มีภาษาไทย
ซึ่งมีโอกาสก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภคในวงกว้างได้

หลักการและเหตุผล(ต่อ)

- การติดตามเฝ้าระวังเพื่อสำรวจตรวจสอบแหล่งจำหน่าย เกี่ยวกับเครื่องสำอางอันตรายที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาประกาศเป็นเครื่องสำอางอันตราย และผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่แสดงฉลากไม่ถูกต้อง
- การประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริโภคทราบเกี่ยวกับการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง

เป็นการลดความเสี่ยงให้แก่ผู้บริโภคที่จะได้รับอันตรายจากการใช้เครื่องสำอาง สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลพบุรีจึงจัดทำโครงการสร้างแกนนำชุมชนเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง (**cosmetic spy**) จังหวัดลพบุรี ขึ้น

หลักการและเหตุผล(ต่อ)

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลพบุรีจึงได้จัดทำ
โครงการสร้างแกนนำชุมชนเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง
(**cosmetic spy**) จังหวัดลพบุรี ขึ้น

วัตถุประสงค์

๑. สร้างแกนนำชุมชน (**cosmetic spy**) เฝ้าระวังผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่ไม่ปลอดภัยในชุมชน
๒. ค้นหาผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่ไม่ปลอดภัยในชุมชน
๓. แจ้งเตือนและให้ข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องสำอางที่ไม่ปลอดภัยแก่ร้านจำหน่ายเครื่องสำอาง

เป้าหมาย/ตัวชี้วัดผลลัพธ์

๑.ได้แกนนำชุมชน (**cosmetic spy**) ในการเฝ้าระวัง

ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่ไม่ปลอดภัยในชุมชนจำนวน

๑๕๐ คน

๒.ได้ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่ปลอดภัย จากการตรวจวิเคราะห์

ร้อยละ ๘๐

๓.ร้านจำหน่ายเครื่องสำอางจำหน่ายเครื่องสำอางที่ถูกต้อง

ปลอดภัย ร้อย ๙๐

ผลการดำเนินงาน

กิจกรรมที่ ๑

จัดประชุมชี้แจงคณะทำงาน

- การวางกรอบเนื้อหาการบรรยายให้ความรู้แก่แกนนำชุมชน
- การจัดทำแบบประเมินความรู้สำหรับแกนนำชุมชนที่เข้ารับการอบรม
- มอบหมายหน้าที่และพันธกิจให้คณะทำงานในการดำเนินงานโครงการสร้างแกนนำชุมชนเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง (Cosmetic spy) จังหวัดลพบุรี

กิจกรรมที่ ๒

๒.๑ การอบรมให้ความรู้แก่นำชุมชน

- จัดอบรมให้ความรู้แก่แกนนำชุมชน (**Cosmetic spy**) จำนวน ๑๘๐ คน ซึ่งมีการคัดเลือกมาจาก ๑๑ อำเภอ
 - ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเครื่องสำอางที่ใช้ในชีวิตประจำวัน
 - ความรู้เกี่ยวกับวิธีการอ่านฉลากเครื่องสำอาง
 - ความรู้เกี่ยวกับการเลือกซื้อเลือกใช้เครื่องสำอางในชีวิตประจำวัน
 - ความรู้เกี่ยวกับอันตรายจากสารห้ามใช้ในเครื่องสำอาง (ไฮโดรควิโนน/ปรอท แอมโมเนีย/กรดวิตามิน เอ) การใช้ชุดทดสอบเบื้องต้นในการตรวจสอบสารห้ามใช้
 - ความรู้เกี่ยวกับการตรวจวิเคราะห์หาสารห้ามใช้โดยใช้ชุดทดสอบเบื้องต้น
 - ความรู้ในการตรวจร้านจำหน่ายเครื่องสำอางและร้านเสริมสวยในชุมชน

กิจกรรมที่ ๒

๒.๑ การอบรมให้ความรู้แก่นำชุมชน

กิจกรรมที่ ๒

๒.๑ การอบรมให้ความรู้แก่นำชุมชน

การประเมินผลการอบรมให้ความรู้แกนนำชุมชน

- พบว่าหลังการให้ความรู้แกนนำชุมชนมีความรู้ในเนื้อหาที่จัดการอบรมเพิ่มขึ้นร้อยละ ๙๘.๓๘

กิจกรรมที่ ๒

๒.๒ การปฏิบัติการในพื้นที่โดยแกนนำชุมชน และรณรงค์ให้ความรู้ความเข้าใจในพื้นที่

- แกนนำชุมชนที่ผ่านการอบรมให้ความรู้ลงปฏิบัติการในพื้นที่ของตนเองโดย โดยเผยแพร่ความรู้ให้กับคนในชุมชนและผู้ประกอบการร้านค้า ร้านจำหน่ายเครื่องสำอางและร้านเสริมสวยในชุมชนของตนเอง ผ่านทางแผ่นพับและโปสเตอร์

กิจกรรมที่ ๒

๒.๓ การเก็บตัวอย่างเครื่องสำอางส่งตรวจวิเคราะห์

- เก็บตัวอย่างผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางทาฝ้า หน้าขาวที่สงสัยจะพบสารห้ามใช้ส่งตรวจวิเคราะห์กับศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ นครสวรรค์ จำนวน ๒๐ ตัวอย่าง สรุปได้ดังนี้
 - ผ่าน ไม่พบสารสารห้ามใช้ ๑๓ ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๐๐
 - ไม่ผ่าน พบสารห้ามใช้จำนวน ๗ ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๐๐
 - ไฮโดรควิโนน/กรดวิตามิน เอ ๑ ตัวอย่าง
 - พรอทแอมโมเนีย ๖ ตัวอย่าง

กิจกรรมที่ ๒

การตรวจเฝ้าระวังร้านจำหน่ายเครื่องสำอางและร้าน เสริมสวยในชุมชนโดยแกนนำ

จำนวนที่ตรวจ	ถูกต้อง		ไม่ถูกต้อง		ปัญหากรณีที่ไม่ถูกต้อง
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
๑,๙๗๐	๑,๘๘๙	๙๕.๙	๘๑	๔.๑	๑.พบการจำหน่ายเครื่องสำอางที่ผสมสารห้ามใช้ตามประกาศของ อย. จำนวน ๙ ร้าน ๒.พบการจำหน่ายเครื่องสำอางที่มีฉลากไม่ถูกต้อง จำนวน ๘๑ ร้าน ๓.พบการจำหน่ายเครื่องสำอางหมดอายุ/เสื่อมสภาพ จำนวน ๑๙ ร้าน

กิจกรรมที่ ๒

การตรวจเฝ้าระวังร้านจำหน่ายเครื่องสำอางและร้าน เสริมสวยในชุมชนโดยแกนนำ

กิจกรรมที่ ๒

การตรวจเฝ้าระวังร้านจำหน่ายเครื่องสำอางและร้าน เสริมสวยในชุมชนโดยแกนนำ

กิจกรรมที่ ๒

ติดตามแลกเปลี่ยนกับแกนนำชุมชนในการดำเนินการ ตรวจเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางในพื้นที่

จำนวนที่ ตรวจ	ถูกต้อง		ไม่ถูกต้อง		ปัญหากรณีที่ไม่ถูกต้อง
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
๑๒๖	๑๑๗	๙๒.๙	๙	๗.๑	๑.พบการจำหน่ายเครื่องสำอางที่มีฉลากไม่ถูกต้อง จำนวน ๙ ร้าน ๒.พบการจำหน่ายเครื่องสำอางหมดอายุ/ เสื่อมสภาพ จำนวน ๓ ร้าน

กิจกรรมที่ ๒

ติดตามแลกเปลี่ยนกับแกนนำชุมชนในการดำเนินการ
ตรวจเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางในพื้นที่

ตัวอย่าง

ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่ไม่ถูกต้อง

ตัวอย่าง

ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่ไม่ถูกต้อง

กิจกรรมที่ ๓ จัดประชุมสรุปผลการดำเนินงาน

- ทบทวนผลการดำเนินงานโครงการโครงการสร้างแกนนำชุมชนเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง (**Cosmetic spy**) จังหวัดลพบุรี
- แนวทางการตรวจติดตามการเฝ้าระวังกิจกรรมของแกนนำชุมชนหลังปิดโครงการ
- แนวทางการขยายผลแกนนำชุมชนในการสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังภายใต้โครงการสร้างแกนนำชุมชนเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง (**Cosmetic spy**) จังหวัดลพบุรีในอนาคต

อภิปรายผล

- ๑. การดำเนินงานเก็บตัวอย่างเครื่องสำอางที่สงสัยจะมีสารห้ามใช้ตรวจวิเคราะห์นั้นครั้งนี้ได้ทำการเก็บตัวอย่างเครื่องสำอางเพียง ๒๐ ตัวอย่าง ซึ่งยังมีตัวอย่างเครื่องสำอางอีกจำนวนหนึ่งที่น่าจะเป็นเครื่องสำอางกลุ่มเสี่ยงที่จะพบสารห้ามใช้
- แต่เนื่องจากมีงบประมาณจำกัดในค่าตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างและการดำเนินงานเก็บตัวอย่างจากการที่มีผลวิเคราะห์เครื่องสำอางไม่ผ่านคือมีการตรวจพบสารห้ามใช้จำนวน ๙ ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๐๐
- โดยตรวจพบสารไฮโดรควิโนน/กรดวิตามิน เอ จำนวน ๑ ตัวอย่าง
ปรอทแอมโมเนีย จำนวน ๖ ตัวอย่าง
- โดยตัวชี้วัดผลลัพธ์กำหนดจะต้องได้ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่ปลอดภัยจากการตรวจวิเคราะห์ร้อยละ ๘๐ แต่ในการดำเนินงานโครงการฯ ในครั้งนี้มีผลตรวจวิเคราะห์จากการเก็บตัวอย่างเครื่องสำอางได้ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่ผ่าน ร้อยละ ๖๕ เนื่องจากการดำเนินงานในโครงการนี้ต้องการค้นหาผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางกลุ่มเสี่ยงที่จะตรวจพบสารห้ามใช้ ไม่ใช่เป็นการสุ่มตรวจจากผลิตภัณฑ์ภาพรวมในจังหวัด เราได้มีกระบวนการจัดการ
 - 1) ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่ขายในกรุงเทพฯ และจังหวัดอื่นๆ จึงได้ดำเนินการแจ้งให้
อย. และจังหวัดที่มีแหล่งผลิต ตรวจสอบผลิตภัณฑ์ดังกล่าว และแจ้งผลการตรวจ
 - 2) แจ้งให้แกนนำชุมชนทั้ง 11 อำเภอ เฝ้าระวังผลิตภัณฑ์ที่ไม่ปลอดภัย
ในจังหวัดลพบุรี

อภิปรายผล

- ๒. ในกิจกรรมการตรวจเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางในร้านจำหน่ายเครื่องสำอาง พบว่ายังไม่มีการจัดทำฐานข้อมูลร้านจำหน่ายเครื่องสำอาง
- ส่วนใหญ่ในชุมชนจะมีการจำหน่ายเครื่องสำอางในร้านค้าขายของชำ และพบว่าผู้ประกอบการขาดความรู้ในการคัดเลือกผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางมาจำหน่ายในร้านของตน

อภิปรายผล

- ๓. ผู้ประกอบการยังขาดความตระหนักถึงการจำหน่ายผลิตภัณฑ์
เครื่องสำอางที่มีสารห้ามใช้หรือเครื่องสำอางที่มีฉลากไม่ถูกต้อง
เนื่องจากยังไม่มี การบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดถึงแม้จะมี
การบังคับใช้กฎหมายแต่บทลงโทษยังน้อย

อภิปรายผล

- ๔.ประชาชนยังขาดความตระหนักในเรื่องของอันตรายจากการใช้เครื่องสำอางเนื่องจากใช้ไปแล้วยังไม่มีอันตรายถึงชีวิต
- ๕.การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนในแต่ละชุมชนยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ทั้งนี้ต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
- ๖.ชุมชนไม่มีงบประมาณในการสนับสนุนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องควรมีการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เห็นถึงความสำคัญของปัญหาในชุมชนเพื่อขอจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงาน เช่น การจัดซื้อชุดทดสอบเบื้องต้นในการตรวจหาสารห้ามใช้ในเครื่องสำอาง เป็นต้น
- ๗.ยังมีกลุ่มร้านค้าที่จำหน่ายเครื่องสำอางตามตลาดนัดหรือรถเร่ซึ่งการดำเนินงานตรวจเฝ้าระวังกระทำได้ยากเนื่องจากไม่ใช่คนในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

๑. ควรมีการเก็บตัวอย่างเครื่องสำอางที่มีความเสี่ยงพบสารห้ามใช้มากกว่า ๒๐ ตัวอย่างเพื่อค้นหาผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีปัญหา
๒. ควรมีการจัดทำฐานข้อมูลร้านจำหน่ายเครื่องสำอางเพื่อให้การตรวจเฝ้าระวังร้านจำหน่ายเครื่องสำอางสะดวกมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

๓. ควรมีการเสนอปัญหาในชุมชนให้กับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เพื่อขอจัดสรรงบประมาณในแก้ไขปัญหา เช่น
๔. ควรมีการส่งเสริมเครือข่ายการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคในชุมชนให้เข้มแข็งเพื่อคอยเฝ้าระวังอย่างสม่ำเสมอ
๕. ควรมีการทำสื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ให้แก่ประชาชนในชุมชนทราบอย่างทั่วถึง

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

๑. มีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) สนใจที่เข้ารับการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางในโครงการฯ นี้ อีกจำนวนหนึ่ง แต่เนื่องด้วยถูกจำกัดด้วยงบประมาณที่จำกัดจึงทำให้ผู้สนใจอีกจำนวนหนึ่งไม่ได้เข้ารับการอบรมแต่ ทางสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลพบุรีได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการแจกสื่อประชาสัมพันธ์ที่เป็นความรู้ที่เกี่ยวข้องให้แก่แกนนำชุมชนที่ผ่านการอบรมไปประชาสัมพันธ์และให้ความรู้แทนการให้ความรู้โดยวิทยากร

ปัญหาและอุปสรรค

๒. แกนนำชุมชนผู้ที่ผ่านการอบรมมีความสนใจและต้องการอยากได้ชุดทดสอบเบื้องต้นในการตรวจสอบห้ามใช้ในเครื่องสำอาง

ซึ่งประกอบด้วย ชุดปรอทแอมโมเนีย ไฮโดรควิโนน กรดวิตามินเอ วั
ตรวจสอบห้ามใช้ในเครื่องสำอางในหมู่บ้านของตนเอง แต่เนื่องด้วยโครงการ
ดังกล่าวทางสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดไม่ได้เสนอของบประมาณไปเพื่อซื้อชุด
ทดสอบดังกล่าวจึงทำให้ไม่ได้สนับสนุนชุดทดสอบดังกล่าวให้แก่แกนนำชุมชน
แต่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดได้แก้ไขปัญหาโดยสนับสนุนชุดทดสอบเบื้องต้น
ในการตรวจสอบห้ามใช้ในเครื่องสำอางแก่สำนักงานสาธารณสุขอำเภอในแต่ละ
พื้นที่อำเภอละ ๑ ชุด เพื่อให้บริการตรวจสอบห้ามใช้ในเครื่องสำอางแก่
แกนนำชุมชนในแต่ละเขตพื้นที่แทน เนื่องจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
ลพบุรีมีชุดตรวจสอบห้ามใช้ในเครื่องสำอางทดสอบเบื้องต้นในการในจำนวน
ที่จำกัด

มีคำถามไหมคะ

ขอขอบคุณ

